

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie z wniosku D. K.

z udziałem A. K., M. J., J. J. o zmianę prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie z dnia 7 marca 2011 r. w sprawie I Ns 1176/10 na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od postanowienia Sąd Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z 31 marca 2022 r., sygn. IV Ca 1351/19, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 25 czerwca 2024 r., wniosku wnioskodawczynie o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Agnieszki Góry-Błaszczukowskiej od orzekania w sprawie toczącej się przed Sądem Najwyższym pod sygn. I CSK 5342/22,

- 1. pozostawia wniosek bez rozpoznania w zakresie zarzutu braku niezawisłości sędziego z powodu kwestionowania jego statusu;**
- 2. oddala wniosek w pozostałym zakresie.**

UZASADNIENIE

Pismem z 2 stycznia 2024 r. pełnomocnik D. K. (dalej: „wnioskodawczynie”) złożył wniosek o stwierdzenie, że SSN Agnieszka Góra-Błaszczukowska nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności sędziowskiej oraz o wyłączenie jej od rozpoznania sprawy toczącej się przed Sądem Najwyższym pod sygn. akt I CSK 5342/22.

W uzasadnieniu wnioskodawczynie wskazała, że SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska nie daje gwarancji zachowania standardów niezawisłości i bezstronności, gdyż została powołana na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3). Ponadto wnioskodawczynie podniosła, że SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska jest autorką artykułu pt. *Zasady zaskarżania orzeczeń a ochrona praw jednostki w postępowaniu cywilnym* (Gdańskie Studia Prawnicze 2023, nr 1), w którym wyraziła następujący pogląd na instytucję skargi kasacyjnej: „Poważnym utrudnieniem w rozumieniu i realizacji wskazanej normy jest bardzo rozbudowany w polskim porządku prawnym katalog nadzwyczajnych środków zaskarżenia, a więc przysługujących od orzeczeń prawomocnych. W tej chwili należą do nich nie tylko uregulowane w kodeksie postępowania cywilnego skarga kasacyjna, skarga o wznowienie postępowania, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia oraz przypadki zmiany przez sąd prawomocnych postanowień orzekających co do istoty sprawy wydanych w postępowaniu nieprocesowym. W ustawie o Sądzie Najwyższym reguluje się jeszcze dodatkowo skargę nadzwyczajną (art. 89-95 u.SN) oraz możliwość unieważnienia prawomocnych orzeczeń przez SN na wniosek Prokuratora Generalnego wydanych w sprawie, która ze względu na osobę nie podlegała w chwili orzekania orzecznictwu sądów polskich lub w której droga sądowa była niedopuszczalna (art. 96 u.SN). Duża liczba nadzwyczajnych środków zaskarżenia powoduje wątpliwości co do sytuacji prawnej ukształtowanej prawomocnym orzeczeniem, które może zostać wyeliminowane z porządku prawnego poprzez wniesienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Paradoksalnie taka sytuacja nie wpływa pozytywnie na ochronę praw jednostki postępowania cywilnego, budząc jej poważne obawy co do tymczasowości rozwiązania jej problemu prawnego za pomocą orzeczenia sądu”. W ocenie wnioskodawczynie, powyższy pogląd wraz z okolicznościami powołania SSN Agnieszki Góry-Błaszczkowskiej przez KRS uzasadniają przekonanie, że nie będzie orzekać w niniejszej sprawie w sposób niezawisły i bezstronny.

W piśmie z 11 marca 2024 r. wnioskodawczyni wskazała, że wniosek z 2 stycznia 2024 r. należy traktować także jako wniosek o wyłączenie SSN Agnieszki Góry-Błaszczkowskiej na podstawie art. 49 k.p.c.

Postanowieniem z 4 kwietnia 2024 r. (I NWW 89/24) Sąd Najwyższy – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Cywilnej. Zarządzeniem nr 58/2024 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z 7 maja 2024 r. wskazano Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego jako właściwą do rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Agnieszki Góry-Błaszczkowskiej od orzekania w sprawie o sygn. akt I CSK 5342/22.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 26 § 2 ustawy w dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 622, dalej: „u.SN”), do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania. Natomiast zgodnie z art. 26 § 3 u.SN wniosek, o którym mowa w § 2, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

W orzecznictwie wskazuje się, że przy formułowaniu zarzutu, o którym mowa w przepisie art. 26 § 2 u.SN, konieczne jest zatem konkretne wskazanie, z jakiego powodu w danej sprawie naruszona została niezależność sądu lub niezawisłość sędziego. Wnoszący o wyłączenie sędziego powinien przywołać sytuacje, zdarzenia czy zachowania, które świadczą o zaistnieniu takich okoliczności i przynajmniej je uprawdopodobnić. Niewystarczające będzie samo stwierdzenie, że

w przypadku danego sędziego mogą wystąpić wątpliwości co do jego niezawisłości. Przyjmuje się, że dla uznania za zasadny zarzutu braku niezależności sądu konieczne jest wystąpienie dodatkowych okoliczności i wzięcie pod uwagę ich całokształtu – w tym testu obiektywnego odbioru kwestii niezawisłości sędziego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 maja 2020 r., I NWW 15/20; z 9 czerwca 2020 r., I NWW 43/20).

W niniejszej sprawie wnioskodawczynie w pierwszej kolejności wskazała okoliczność powołania SSN Agnieszki Góry-Błaszczukowskiej na sędziego Sądu Najwyższego wskutek jej rekomendacji przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 3). Z treści wniosku wynika więc, że wnioskodawczynie zakwestionowała prawidłowość jej powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego, jak również sam status Agnieszki Góry-Błaszczukowskiej jako sędziego Sądu Najwyższego. Tym samym treść zarzutów oraz podniesiona we wniosku argumentacja odpowiada dyspozycji normy zawartej w art. 26 § 3 u.SN.

W kontekście tak sformułowanych zarzutów należy zauważyć, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż podstawą do pozostawienia wniosku bez rozpoznania na podstawie art. 26 § 3 u.SN jest sytuacja, w której wniosek nie spełnia warunków konstrukcyjnych (nie podaje okoliczności faktycznych i ich oceny prawnej, uzasadnienia lub uprawdopodobnienia zawartych w nim twierdzeń) lub ma charakter abstrakcyjny, tj. nie odnosi się do konkretnej sprawy lub dotyczy kwestionowania samego statusu sędziego (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 maja 2020 r., I NWW 7/20).

Taka właśnie sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie. Analiza podniesionych przez wnioskodawczynię zarzutów nie pozwala na stwierdzenie, istnienia jakichkolwiek skonkretyzowanych okoliczności, które przynajmniej uprawdopodobniałyby brak niezawisłości SSN Agnieszki Góry-Błaszczukowskiej. Konsekwencją powyższego jest pozostawienie w tym zakresie wniosku bez rozpoznania.

Wniosek w zakresie zarzutów dotyczących braku bezstronności SSN Agnieszki Góry-Błaszczukowskiej należało oddalić na podstawie art. 49 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela pogląd przedstawiony w postanowieniu Sądu Najwyższego z 10 maja 2024 r. (I CSK 1279/23), że nakaz zachowania bezstronności przez sędziego powinien urzeczywistniać się na płaszczyźnie jego relacji ze stronami sporu i przejawiać się w zakazie dyskryminacji czy faworyzowania którejkolwiek ze stron procesu. Tymczasem w zacytowanym we wniosku fragmencie artykułu Agnieszka Góra-Błaszczkowska z pozycji naukowca zwracała uwagę na problem badawczy – istnienie rozbudowanego katalogu nadzwyczajnych środków zaskarżenia, który może u jednostki postępowania cywilnego rodzić obawy o tymczasowość rozwiązania jej problemu prawnego za pomocą orzeczenia sądu. Są to ogólne, teoretyczne rozważania dotyczące zasad zaskarzania orzeczeń w postępowaniu cywilnym oraz eliminowania prawomocnych orzeczeń z porządku prawnego poprzez wniesienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia, które nie zawierają żadnych odniesień do postępowania toczącego się pod sygn. I CSK 5342/22. Nie dają one żadnych podstaw do stwierdzenia stronniczego nastawienia SSN Agnieszki Góry-Błaszczkowskiej do którejkolwiek ze stron tego postępowania.

Sąd Najwyższy zauważa również, że aprobata dla stanowiska wnioskodawczyni musiałaby w konsekwencji prowadzić do wniosku, że każdy sędzia posiadający dorobek naukowy z zakresu prawa lub postępowania cywilnego powinien zostać wyłączony z tego powodu od orzekania w sprawach cywilnych. Konsekwentnie, również wybitni specjaliści z zakresu innych dziedzin prawa, posiadający stopień doktora habilitowanego nauk prawnych lub tytuł profesora – spełniający tym samym ustawowe przesłanki dla powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego – nie spełnialiby wymogów niezawisłości lub bezstronności. Taka argumentacja musiałaby prowadzić *ad absurdum*.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

(r.g.)

